

OPIEKUN KATOLICKI

N° 97.

W pracy i oświacie, przyszłość nasza!

Rok XV.

Bytom (Beuthen O./S.) dnia 8 grudnia. 1888.

„Opiekun Katolicki” wychodzi co środę i sobotę. Przedpłata kwartalna wynosi na pocztach jak i dla miejscowych 1 markę; w Austrii z przesyłką 75 cent.; w Ameryce 1/2 dolara. Listy nadsyłać należy franko pod adresem: Redakcyja lub Ekspedycyja „Opiekuna Katolickiego” w Bytomiu (Beuthen O./S.) Dyngosstrasse 27. Za ogłoszenia płaci się od wiersza petytowego lub zajętego miejsca 20 fen.

Ogłoszenia przyjmuje Ekspedycyja w miejscu, jako też i w Wrocławiu Rudolf Messe oraz Haasenstein & Vogler w Berlinie i Hamburgu. — W Warszawie Rajchman i Frendler, ulica Senatorska Nr. 18. — W Frankfurtu n. M. Daube & Co. — W Paryżu i na całą Francją A. Sławiński Paris Rue Véselý Nr. 3. Rękopisma nadesłane Redakcyi nie zwracają się, lecz bywają niszczone.

Już czas zapisywać sobie na pocztach i w agencjach naszych

„Opiekuna Katolickiego”
który na kwartał kosztuje
tylko 1 markę.

Bytom, dnia 7 grudnia.

Olbrzymie sąsiednie państwo rosyjskie, którego ziemie rozciągają się przez cały prawie okrąg północnej kuli ziemskiej, na przestrzeni wynoszącej prawie jedną piątą stałego ładu, posiadające nieobliczone skarby ziemne w swem łonie, z których tylko mała część jest odkryta, mające przeszło sto milionów pracowitej i przemysłnej ludności, nie wywiera już takiego wpływu na sprawy europejskie jak dawniej. Wpływ ten, który dosięgnął za cesarza Mikołaja swego szczytu, jak tego dowodzą powstrzymanie ruchu rewolucyjnego, jaki w roku 1848 ogarnął całą Europę, ocalenie Austrii przez stłumienie powstania węgierskiego w roku 1849 i upokorzenie Prus na zjeździe ołomunieckim i warszawskim, w wojnie krymskiej w roku 1854 doznał nawzajem głównie za staraniem cesarza Napoleona III, przez związek francuzko-turecko-włoski takiego zachwiania, że car Mikołaj sam upokorzenie swe Rosyi

przyplacił życiem. Rosya zaś mimo usunięcia niektórych warunków paryskiego traktatu w r. 1856, w czasie wojny niemiecko-francuzkiej i zwycięskiej wojnie przeciw Turcyi w r. 1876, nie odzyskała swego wpływu na sprawy Europy, jaki dawniej wywierała. Głównym jej błędem było, iż spokojnym okiem patrzyła na wzrastającą potęgę pruską; pozwoliła na pobicie Danii przez Prusy, a następnie w wojnie prusko-austriackiej trzymała się na uboczu. Pozwoliła wyrzucić Austrię niejako z Niemiec i skierować ją na tory, które później do zatargów jej z Rosyą prowadzić musiały, a tymczasem Prusy wzrosły w potęgę groźną, śmiało to powiedzieć można — obu mocarstwom. W wojnie francuzko-niemieckiej również nie umiała Rosya postawić się na wyżynie swych dawnych wpływów; pozwoliła na pobicie zupełne Francuzów, chociaż wtedy, połączywszy się z Austrią, mogła była postarać się o to, ażeby inne warunki zupełnie wykołatać pokoju i ukształtować inaczej kartę Europy. Prusy w formie cesarstwa niemieckiego pochłonęły całe zjednoczone Niemcy. — Rosya mogła przeczuwać, że wkrótce i ona może być przez potężnego sąsiada zaczepioną, spokojnie jednak z poza płota przypatrywała się temu.

Wojna rosyjsko-turecka, chociaż zwycięzka dla Rosyi, niewielkie lub żadne przyniosła jej korzyści, gdyż chociaż zawarła korzystny dla siebie układ pokojowy w San

Stefano, jednakże Europa założyła protest przeciw takiemu układowi, a kongres berliński zupełnie zmienił żądania Rosyi — nie chcąc nadwierać interesów europejskich na wschodzie. Oddano jej port Batum i kawał Armenii z tamtej strony Czarnego Morza i przyznano wynagrodzenie za koszty wojenne, których jakoś do dziś dnia Rosya od Turcyi wydostać nie może. Wpływ zaś na sprawy bałkańskie, to jest interesa Słowiańszczyzny południowej, dla których Rosya ową krwawą i uciążliwą wojnę prowadziła, przekazano Austrii a ta zajęła Bośnię i Hercegowinę.

Austria więc obsadziła te kraje słowiańskie, a Rosya przez przyłączenie Dobruczy do Rumunii, została odcięta od Turcyi. Wpływy zaś Rosyi co do nowo utworzonego księstwa bułgarskiego, w skutek powstania bułgarskiego i przyłączenia się do niego Rumelii, zeszyły do zera. Austria i Rosya obecnie mają na myśli jeden cel przed sobą, to jest kierowanie i wyzyskiwanie interesów półwyspu bałkańskiego.

Rosya zaczawszy wojnę z Turcyą miała na oku zagarnięcie wszystkich krajów słowiańskich, zostających pod berłem tureckim, ale mimo zwycięstw swoich, nietylko nie zyskała, czego pragnęła, ale przeciwnie, traktat berliński oddalił ją daleko dalej od tych planów, niż była przed wojną. Wpływ jej na sprawy bałkańskie i europejskie znalazł i współzawodników, a do tego jeszcze

(3)

**I umarli mogą dobrze czynić,
kiedy Bóg tak zechce.**

(Ciąg dalszy.)

Ewa więc pomimo swej boleści musiała oddać się pracy jak przedtem, ba nawet nierównie więcej. Wprzód pomagała tylko mężowi, teraz wyżywienie trzech osób na niej spożywało. Od świętego Wojciecha inny wieśniak objął kopytną po Janku; jej dano nędzną chatę przy pustkach, która co chwila groziła obaleniem. Ewa przez resztę zimy przędła dla ekonomowej, a ta ją nagradzała garstką kaszy, kawałkiem słoniny, a niekiedy dzbankiem piwa. Stara Brygida, matka Ewy daria tylko pierze, bo pozbawiona wzroku nie mogła się czem innym zająć.

Mała Aneczka tymczasem gotowała jedzenie, doglądała dwóch gąsek, czterech kur i jednego prosiatka — całego gospodarstwa, całego bogactwa trzech mieszkanek walczącej się chaty. Wiosna tak pożądana dla wszystkich, a szczególnie dla biednych kmiotków, była i dla nich znośniejszą. Ewa chodziła do sadzenia warzywa, pieleńca pszenicy, czasem zawołali ją do dworu do prania jak dziecko przyjechał. A chociaż nie raz gorzką łzę otarła widząc gdy inne kobiety w niedzielę szły z mężami do kościoła, chociaż nie raz wspomniawszy sobie pocziwego Janka, nie mogła ciężkiego potłumić westchnienia, prze-

cież zwykła zgadzać się z wolą nieba, przyjmowała z poddaniem swoje ubóstwo, swój stan sierocy i chwalila w pokorze Boga.

Nadeszły i zima, Ewa zarabiała codziennie złoty, dostawała przy tem półkwaterek wódki, którą podzielała się z matką. Aneczka nosiła obiad w pole kilku wieśniaczkom, za to żywiła się sama, a stara ociemniała Brygida pilnowała dzieci drobnych, przyniesionych przez biedne matki idące do sierpa, które ją zwykle za to nagradzały jajkiem lub sęram krajanką.

Tak więc lato zeszyło im dobrze i jesień nie źle się zaczęła, ale przy końcu może skutkiem pracy, niewygód, niezbyt silnego zdrowia, a najpewniej woli Boga, Ewa zaczęła słabnąć. Przez zimę nie wychodziła prawie z chaty; kółko warczyło pod jej nogą, jak dawniej, palce przesmykiwały cienkie włókno, ale ona nikła i nika widocznie. Przy schyłku zimy i noga niekiedy ustawała, i ręka zemdlna opadała na kolano. Ewa nie użalała się nigdy. A matka pozbawiona wzroku nie widziała zmiany w twarzy swej córki, nie słyszała też jej jęku, bo ona każdy oddech przyciężki miarkowała starannie, aby nie zmartwić i tak już biednej matki.

Mięgła wreszcie i zima, a wiosna z całym swoim wdziękiem zajaśniała znowu. Różne gospodie szły w ogrodach rosadę. Wesole dziewczątka śpiewały wiejskie piosenki, pasąc zótte jak kanarki gąsięta na zielonych trawnikach. Żwawe chłopaki wygrywali na fujarkach. Wszystko się

cieszyło, wszystko z radością witało tę najmłodszą, może dla tego najmilszą porę roku.

Tylko biedna chata na pustkowiu nie dzieliła tej ogólnej pociechy. Ewa coraz była słabsza; doktor z pobliskiego miasteczka, pocziwy, szanowny doktor, odwiedzał ją często. On to nie tylko, że jej przepisywał lekarstwa, ale i płacił za nie. Wszakże w końcu przekonał się, że sztuka lekarska musi uleże woli wyższej, i jeżeli przyjeżdżał do chorej, lub wstępował przejeżdżając przez tę wioskę, to tylko aby ją pocieszyć, albo jakim groszem zasilić.

I taki to był bieg życia Ewy aż do chwili zapoznania z nią, moich czytelników. Wikary, po którego pobiegła mała Aneczka, wszedł do chaty i pozdrowił jej mieszkańców dawnym obyczajem mówiąc: niech będzie pochwalony Jezus Chrystus.

Stara Brygida na głos księdza wikarego powstała z tapczana, postąpiła kilka kroków ku niemu i szukała ręki, aby ją ucałować; Ewa podniosła powieki, jej oczy zajaśniały mimowolnie jakąś nadzieją, jakimś szczęściem, które czujemy na widok sprawiedliwego człowieka, nie mogąc sobie samym zdać z tego sprawy.

„Pokój ci matko, rzeki ksiądz wikary ścisnąc drzącą dłoń Brygidy. Bóg z tobą córko, powiedział, zwracając się do Ewy.”

Chora wyciągnęła obie ręce do niego. „Mój ojczu, jam cię tak pragnęła, przemówiła z cicha, i dwie łzy potoczyły się po rozognionych policzkach. Tyś mi tak był potrzebny; ja mam wiele

znalazła w miejsce pobitego i mniej niebezpiecznego przeciwnika niż Turcyą — groźnego wroga Austryą.

Po traktacie berlińskim została Rosya wciągnięta do trójcesarskiego przymierza, okazało się to tak mało korzystne dla Rosyi, że kierownicy rosyjskiej polityki, po krótkim trwaniu tegóż, wycofali się z niego. Tak się przedstawia stan Rosyi na zewnątrz, a wewnątrz ma ona do czynienia z potężną partya nihilistów, którzy grożą carowi, demoralizują wojsko i wykonują zamachy, a nihilizm ten wyrósł z nasłuzić urzędników carskich i z ucisku ludów pod berłem rosyjskiem zostających. Jakież Rosya miałaby wielkie i zaszczytne zadanie; mogłaby cywilizować ludy półdzikie, zostające pod jej berłem; raz na zawsze porzucić chęć zmoskwiczenia kongresówki i dać wolność i sobie i Polsce. Rosya zaś zupełnie nie pojmuje zadania, woli znęcać się nad braćmi naszymi w Królestwie, pastwić się nad nieszczęśliwymi Unitami, — a przytem szumnie ogłaszać się obrończelką Słowian. Dzisiaj Słowianie wiedzą dokładnie, co znaczą te przyrzeczenia i obietniki rosyjskie, zawsze one tracą knutem i szubienicą, i żaden naród słowiański na lep Rosyi nie pójdzie, chyba, że Rosya zrozumie swą wielkość — pracując i łącząc się w przeciwnym jak dotąd kierunku!

Przegląd polityczny.

NIEMCY.

Berlin. Długi cesarstwa niemieckiego wynoszą według memoriału dodanego do etatu 1,148,664,756 M. Na oprocentowanie ich przeznaczono w etacie na 1889/1890 rok 36,480,000 Mk.

— Wilhelm IIgi przeziębził się, a cierpiący pałacu nie opuszcza. Trudy tylu podróży odbiły się widocznie na jego sprężystym organizmie i przypominają, że człowiek nie jest z żelaza. Najgorsza to, że, jak piszą gazety berlińskie, nie chodzi tu o samo tylko zaziębienie na polowaniu w Letzlingen, ale że też zastarzałe cierpienie ucha wróciło znowu i dokucza dostojnemu pacjentowi. To ucho już kilka lat pokutuje w kroc-

do powiedzenia, tylko się boję, żeby mi się nie pomieszale, żebym ci z ładem powiedziała; bo czasem dziwne rzeczy płaczą się po głowie, mój ojczu! jabym chciała wyznać moje grzechy, ale boję się: może nie wszystko powiem, może powiem za wiele; czy się nie będziesz gniewać na mnie?" i spojrzata na niego niby błagającym wzrokiem.

"Uspokój się córko, rzekł kapłan łagodnie; westchnij do Boga, aby dozwolił zebrać ci myśli, objawić grzechy, i aby wzbudził żal serdeczny za nie."

Chora skrzyżowała ręce na piersiach, wzniosła oczy na obraz wiszący nad łóżkiem, a po lekkim ruchu ust, widać było że się modli, i za chwilę odezwała się: „jestem gotowa wyznać me grzechy."

Kapłan dał znak Brygidzie i Aneezce, aby wyszły z izby, i pochylił się chcąc przyjąć ostatecznie oskarżenie i ostatni żal dogorywającej chrześcianki.... Akt wiary, nadziei, miłości, żalu zakończył święty obrzęd spowiedzi.

"Córko moja, rzekł kapłan, gdyby Bóg z swojej wszechmocnej i nieodmiennej woli powołał cię do siebie, czy gotowa jesteś stanąć przed obliczem, czy nie lękasz się jego sądu? czy nie żalujesz tej ziemi?"

Z piersi Ewy głębokie wydechyło się westchnienie: „ojczu, ojczu, ja gotowa jestem stanąć przed obliczem Boga, kiedy mnie wzywa do siebie, lękam się jego sądu, bom grzesznicą, jednak ufam jego miłosierdziu!... Świata mi nie żal, o,

nikach dworskich, i będąc nie było chorobą nieuleczoną.

— Socjaliści wnieśli do Parlamentu, żeby skasować cło od zboża i wszystkich artykułów zbożowych, służących do żywności. Popierają ten wniosek Virchow, Langerhans, Munckel i Körber.

AUSTRYA.

Wiedeń. Większością głosów przeszła w Reichsracie nowa ustawa ograniczająca zupełną swobodę podziału gruntów. Za ograniczeniem głosowało 164 posłów, przeciwko 132.

ROSYA.

Z powodu zwrócenia się Ziemstwa ekaterydosławskiego do rządu w sprawie zabronienia kolonistom niemieckim nabywania ziemi w ilości więcej niż 10 dziesiątyń „Świat" pisze co niżej:

„Kolonizacja niemiecka nie przynosiła nigdy korzyści, obecnie zaś jest wprost szkodliwą dla rozwoju rosyjskiej własności ziemskiej. Dla tego też większa własność ziemska w ręku Niemców nie może być tolerowana i pożądanem byłoby, aby rząd trzymał się w tej kwestyi stałych zasad, opartych na prawie o własności rolnej cudzoziemców w państwie. Drobnym rolnik niemiecki może jeszcze być tolerowanym, jeżeli dąży do zakładania całych kolonii. Tymczasem od niedawna mnożyły się przykłady nabywania przez towarzystwa niemieckie ogromnych majątków, czego nie można uważać za rzecz naturalną, szczególnie, jeżeli przypominamy sobie, jakie cele przeprowadzają Niemcy w swej własnej ojozyźnie, gdzie wypędzają Polaków z ich ziemi."

— Zarzekają się gazety moskiewskie, że przesadzonym jest, co Anglicy piszą o zakupnie zboża i siana dla wojska. Przyznawają jednak, że wojska te coraz bliżej stoją granicy austriackiej i że na wiosnę mobilizacja jest bardzo potrzebna.

WŁOCHY.

Rzym. Włoski minister wojny przedłożył nadzwyczajne żądania na przygotowanie obrony kraju. Te nadzwyczajne kwoty są jak już wiemy, niezmiernie, bo kilkadziesiąt tysięcy wynoszące. Żądał tego pan minister, żeby jego sprawą zajęto się niezwłocznie, bo nie można dłużej tych robót zwlekać. Izba się na nagłość wniosku zgodziła. Tak teraz wszyscy się spieszą — ku śmierci.

III.

W cztery dni potem, skromny orszak pogrzebowy szedł zwolna na wiejski cmentarz ogrodzony drewnianym parkanem, osadzony cienistymi lipami; przewodniczył mu ksiądz wikary. Był to dzień powszedni, dzień roboczy, a jednak małe gronko wieśniaków nie wahało się opuścić swą pracę, aby oddać ostatnią posługę, ostatnią cześć zmarłej Ewie. Nędzna trumna z czterech białych, nie dobrze wyheblowanych desek zbita, naznaczona prostym krzyżem odrysowanym kredą, mieściła ciało tej, która miała równe prawo do nieba, jak i możni bogacze spoczywający w aksamitnych, złotem ozdobionych trumnach.

Weszli na cmentarz; grabarz wykopał dół na kilka stóp długi, na kilka głęboki, na parę szeroki i dosyć było dla niej; dosyć byłoby i dla tych, którzy uważają za zbyt szczupły obwód jednej, kilku a czasem kilkunastu mil przestrzeni dla siebie.

Dwaj grabarze wpuścili trumnę do dołu i ka-

— Na wystósowane przez Crispiego zapytanie do rządu rosyjskiego, kiedy zostanie obsadzona, opróżniona przez ustąpienie barona Uéxkuella posada ambasadora rosyjskiego w Rzymie odpowiedział Giers, że sprawa ta nie jest wcale pilną. Mówią, tutaj, że rząd rosyjski zamianuje ambasadora dopiero po podpisaniu układów z Watykanem.

HISZPANIA.

Madryt. Nareszcie wniósł minister do Izby drugiej ustawę, mocą której ma być w Hiszpanii zaprowadzone powszechne głosowanie.

AMERYKA.

Waszyngton. Pomyślność Stanów Zjednoczonych, gdzie nie ma wojska stałego ani nie budują fortów na wojnę wszystkich przeciw wszystkim, godna zazdrości. W końcu października było 96 milionów dolarów przewyżki dochodów nad rozchody, w końcu czerwca będzie przewyżki 127 milionów; razem kto wie czy nie będzie 228, które obrócą na skupowanie obligacji długów państwa. Długi te, wynoszące ongi 1393 milionów, mają być całkiem spłacone przed końcem obecnego stulecia.

Wiadomości miejscowe i potoczne.

Bytom. Po dość długiej odwilży i powietrzu nieomal wiosennem, nastaje z woina coraz to chłodniejsze powietrze, czyli zbliża się zima.

— Bracia! Czas bardzo niebezpieczny dla kieszeni, przy tylu pięknych, powabnych a wystawionych na sprzedaż rzeczy. Niech sobie kupują ci, którzy mają za wiele, my zaś kupujemy tylko to co jest niezbędnie potrzebne.

— Tutejszą strzelnicę wynajął na 5 lat p. J. HAKUBA z tą, za cenę rocznej dzierżawy 2,100 M.

— Używanie tytułu rzemieślniczego „majster", chociaż się nie należy do związku, nie jest karygodnem, według najnowszego orzeczenia ministra sprawiedliwości.

— Przemysłują nad urządzeniem drugiej kolonii robotczej na Górnym Ślązku.

— Dla tego że sprzęt ziemniaków na Górnym Ślązku coraz to niepomyślniejszy, postanowił

zdy z sąsiadów i sąsiadek uchwycił garstkę piasku, aby oddać ostatnią nieboszczce posługę. Cisza dotąd panowała głęboka, niewiasty ocierały ciche łzy, mężczyźni smutnie poglądali na trumnę. Ale kiedy chrubotanie piasku sypanego przez kilkanaście rak ozwało się, razem wtenczas dały się słyszeć dwa mocne przeraźliwe krzyki jedną wydobyte boleścią: pierwszy wydały młode słabe jeszcze piersi dziecka; drugi wydarł się z łona starej, nieszczęśliwej matki. „Moja córko! moja córko! wołała biedna ociemniała Brygida, i na mnież to Bóg dopuścił abym ciebie przeżyła? ciebie moja jedynaczko! i jeszcze to moje srogie kalectwo, które przed śmiercią nawet, nie dało mi ciebie widzieć, nie dało się tobie napatrzeć. Ciężko, oj ciężko ja musiałam przed tobą mój Jezu zgrzeszyć, kiedyś mnie tak straszliwie dotknął na moje stare lata." I ociemniała staruszka rzuciła się twarzą na świeże usypaną mogiłę.

„Niema ciebie, niema matulku! powtarzała łkając Aneczka; poszłaś do ojca a my tu sieroty zostały. Tak nam będzie źle bez ciebie, oj źle kochana! Gdybym cię mogła okupić od śmierci, dałabym mój gorsecik czerwony, moją zuzulkę spodniczkę i kerałabym dała coś mi zostawiła; oj bo co mi po tém wszystkim bez ciebie?" I biedne dziecko skrapiało łzami piasek, ale już matki nie było.

(Ciąg dalszy nastąpi).

rząd zająć się tą sprawą w celu podania źródeł do sprowadzenia nasienia itp.

— Poseł v. Huene z innymi postanowili postawić wniosek, o nadanie chlebu ceny. To znaczy, ażeby chleb mógł być o wiele tańszy aniżeli dotąd, co dla biednego ludu byłoby wielkim dobrodziejstwem.

— W Ślązku a ustryackim szerzą się chrosty, w skutek mokrego a nie zimnego powietrza.

== Miechowice. Po dokonanej rewizji, tutejsza apteka znów została otwartą i do publicznego użytku oddaną.

□ Niemieckie Piekary. Dzień św. Barbary i u nas był uroczystie obchodzony. Przy tej sposobności poświęcony tu został obraz św. Barbary i zamieszony uroczystie w procesyi do domu cechowego kopalni „Nowej-Heleny.“

o Królewska Huta. Ks. Bartelmus z tą, został przesadzony do Poczdamu.

7 Tarnowskie Góry. Powiat tutejszy liczy 48,389 dusz. Miasto nasze 8,945, a Miasteczko 1511 mieszkańców.

× Szopienice. Pracujący tu zagranicznymi powinni się postarać u landrata o kartę wolnego pobytu, gdyż inaczej będą za granicę wydaleny.

8 Mysłowice. Jak donosi „Ob. Pr.“ Dr. Proske opuszcza miasto nasze z dniem 1 stycznia 1889.

μ Gliwice. Po dokonany spisie sąsiednia nam wioska Wojtowawies liczy 2222 mieszkańców a Miasteczko 1049 dusz.

§ Opole. Jak inne lata tak i tego roku urząd pocztowy zwraca uwagę Publiczności, aby przed czasem swe wysyłki uskuteczniła, gdyż później przy tak wielkiej pracy i napływie przesyłek nie ręczy, że takowe na czas oznaczony nadejdą.

Zarząd Towarzystwa Czytelni Ludowych ogłasza następujące pismo:

Zakazane książki.

Wyrokiem sądu toruńskiego z dnia 3 listopada r. b. zakazane zostały następujące książki.

1. Święci Cyryl i Metody, apostołowie Słowiańszczyzny. Książeczka jubileuszowa; — w tysięczną rocznicę śmierci św. Metodego, napisał ks. dr. Antoni Kantecki. Wydanie drugie z ryciną. Poznań, nakładem autora, czeionkami drukarni „Kuryera Poznańskiego“ 1885.

2. Zabawna historia, jak Grzele w Ameryce wykaralo i jego smutny koniec. Napisał wierszem W. S. Wydanie drugie. Poznań, nakładem i drukiem J. I. Kraszewskiego (Dr. W. Lebiński) 1883 r.

Nadto zakano w Poznaniu wyrokiem sądownym z dnia 21 września 1888.

3. Książeczka o Kościuszcze dla dzieci polskich, Ułożył Józef Chociszewski. Poznań, 1883. Nakład drukarni J. I. Kraszewskiego (Dr. W. Lebiński).

Szanownych panów delegatów i bibliotekarzy naszych prosimy uprzejmie, aby powyżej wy-

mienione książki natychmiast z obiegu wycofali, nam odesłali lub zniszczyli.

Poznań, dnia 28 listopada 1888.

Zarząd Towarzystwa Czytelni Ludowych w Poznaniu.

Ks. Z. Czartoryski, prezes.

Dr. W. Lebiński, sekretarz.

Rozmaitości.

* Renz, znany właściciel cyrków konnych w Berlinie i w Wrocławiu, dawał teraz przez kilka tygodni przedstawienia we Wrocławiu, a dnia 22 bm. wyruszył do Wiednia. Dla personelu i koni oraz dla wszelkich przyrządów cyrkowych, potrzebuje Renz dwóch nadzwyczajnych pociągów o największej dozwolonej liczbie wagonów. W pierwszym pociągu są dwa wagony salonowe dla dyrekcji, w następnych artyści cyrkowi, baletnicy, orkiestra i mechaniczny warsztat do oświetlenia elektrycznego. Ponieważ zaś dwa nadzwyczajne pociągi nie starczą, przeto część personelu jedzie osobno pociągiem pospiesznym. Dla koni i zwierząt są osobno zbudowane wagony, a dla personelu dozorującego, garderoby, przyrządów rozmaitych i wydziału krawieckiego potrzeba 30 wagonów. Wagony połączone są ze sobą telefonami. Co cztery wagony mają osobnego dozorcę, a na każdej większej stacji obowiązani dozorczy zdawać raporty. Z tego opisu można mieć wyobrażenie, jakimi zasobami rozporządza właściciel Renz. „Wlkp.“

* Baron Hirsch z powodu jubileuszu cesarza austriackiego, ofiarował 12 milionów franków na podniesienie oświaty pomiędzy Żydami w Galicji i na Bukowinie. Gdyby też to tak i pomiędzy nami było! —

* W Miłostawiu w pewnej szynkowni robotnikowi w niebytności właściciela dano do wypicia okowity, jakiej używają stolarze do politur. Robotnik ten — zresztą znany pijak — zmarł w kilka minut po wypiciu tej wódki.

* Na Śnieżkę, najwyższy szczyt w Górach Karkonoszach (Riesengebirge) poprowadzą kolej zębatą. Na szczyt się wejdzie od strony czeskiej.

* Nowy gatunek grochu wprowadzają Francuzi do handlu. Łodyga dochodzi metra wysokości, nawet wyższej, tworzy krzaczek osobny, prątki jasne zielone, lub białawe, stręki złoto żółte na 10 centymetrów, w każdym 8—10 ziarenek żółto-zielonych. Należy do gatunku cukrowych i zdalny na pola, nie tylko do samego ogrodu.

* Z powodu lichych zbiorów ziemniaków w Belgii, kupcy tamtejsi zaczynają sprowadzać ogromne ilości tego produktu z Niemiec. W październiku przysłano z Niemiec do Leodium 2,400,000 kilogramów ziemniaków.

* Rzadki wypadek zupełnego zaćmienia słońca w Nowy Rok 1889 ściąga wielu Amerykanów do wysp Oceanu Spokojnego. Ostatnie tego rodzaju zaćmienie było roku 1612, przyszłe będzie r. 2161go; kto doczeka?

* Pierwszą próbę położenia telefonu pod wodą dokonano z Buenos Ayres do Montevideo. Telefon ten funkcjonuje lepiej od wielu linii podwodnych telegrafu.

* Budująca się wieża Eiffel w Paryżu, dosięgnie w dniu 2go grudnia 200 metrów wysokości.

* Na uniwersytet wiedeński w r. 1887/88 uczęszczało 531 Polaków. Czy podobna. Teologów było 142, medycyników 325, filozofów 28, a farmaceutów 9. Po innych wyższych zakładach naukowych kształciło się we Wiedniu 379 Polaków. Razem 900.

ZARTY.

** Obiecali a nie dali.

By Piotr się ośenił, góry

Złote obiecali

Lecz po flubie bez przyczyny

Układy zerwali.

Zniknął posąg wcale znaczny,

Konie i krów wiele . . .

Spostrzegł potem Piotr niebaczny,

Że wziął tylko cielę?

** Nauczyciel: „Ty Tomku, powiedz mi, jakie korzyści są z zmiany pór roku?“

Tomek: „Niewiem panie nauczycielu.“

Nauczyciel: „Co! n. p. dla czego twój ojciec cieszy się, gdy wiosna nadchodzi?“

Tomek: „Że mogę bosu chodzić, i że nie musi mi kupić butów.“

** Nauczyciel: „Dla czego to Adam ugryzł jabłko w raju?“

Uczeń: „Dla tego, że nie miał noża.“

(NADEŚLANO.)

Kaszel, ochrypłość, katar usuwa w najkrótszym czasie Dr. R. Beck'a Pectoral (środek przeciw kaszlowi.) Środek ten znalazł w skutek poważnych poleceń i swej świetnej skuteczności wstęp do wszystkich kół. Nabyć można Dr. R. Beck'a Pectoral w puszkach (60 pastyli zawierających) po 1 marce w aptekach.

Skład główny w OPOLU w aptece „pod Lwem.“

Kurs pieniężny.

Za Rubla płacą - - - - 3 M. 05 1/4 fen.

Za Guldenu - - - - - 1 „ 67 1/4 „

Do dzisiejszego numeru dołączamy dodatek p. S. Rajewskiego z Sremu pod tytułem:

SKARB CZYK CHORYCH,

czyli

najlepszy doradca dla tych, którzy cierpią z zaziębienia i innych przyczyn pochodzą,

na który zwracamy uwagę Szanownym Czytelnikom naszym.

Przeniesienie sklepu.

Od dnia dzisiejszego znajduje się mój

skład korzenny (kolonialny) i farb

na ulicy Gliwickiej 15

w domu p. tokarza A. Kolonko.

Z zasady lubiący rzetelność przy najlepszych towarach i najniższych cenach jak dotąd tak i nadal polecam się względem Szanownej Publiczności.

Z uszanowaniem

Bytom.

P. Schubert.

Polecam po najtańszych cenach mój wielki skład pięknie palących się

Cygar

1 kista (100 sztuk) po 2, 2,25, 2,50, 2,70, 3, 3,10, 3,30, 3,60 i t. d. i t. d.

Prawe wina

od najtańszego do najwybornejszego gatunku.

Bytom.

FR. ZAWISCHA.

Obok starego kościoła farnego, ulica tarnowicka Nr. 36.

Ostrzega się przed naśladowaniem Skąd przyszłaś Pani do tak pięknych włosów???

Wspaniałe lokl osobliwa gęstość — zdoła mężczyznę, zachwyci kobietę, Trzeba być baczny — a jest Waszą wolą — Mielicie ozdoby, mielcie tę zaletę!

Phönix-Pomada

na porost włosów i wąsów

profesora H. E. Schneiderei, M. T. A. M. po umiejętności doświadczeniach i spostrzeżeniach z najlepszych środków zestawiona, a uznana przez liczne powagi tak krajowe jak i zagraniczne, wzniesła pod gwarancją u dam i mężczyzn tak młodych, jak i starych w krótkim czasie piękny i bujny wzrost włosów, a strzeże: od łupieży, wychodzenia i dwojenia się włosów, zawczesnego sieniienia i łysiny itp. Kto więc chce posiadać tę naturalną piękność włosów i utrzymać ją aż do późnego wieku, niechaj używa tejże „Phönix-Pomady“ która przez swój miły zapach jak i taniść w obec innych podobnych fabrykatów bardzo się odznacza. Wysyłka pocztą po poprzednim nadaniu należności, albo za zaliczką pocztową na cały świat. — Cena za pudełko 1 Mk. — 12 Mk., — Poszukuje się odsprzedawających.

Marka zastrzeżona.

Po użyciu Phönix-Pomade.

Po użyciu Phönix-Pomade.

W dniu 8. grudnia
drogich Imienin
Maryi Gajdzik
składamy najszczerze życzenia.
Zabrze. Rodzina.

Tylko prawdziwy z tą marką ochroną

Huste Nicht

Kaszel, ochrypłość, ból szyi i piersi, kłuszk.

Wysok słodowy i karmelki.

L. H. Pietsch & Co., Breslau (Wrocław.)

Do dostania: w Bytomiu u pp. J. Duebecke i A. Hoppe. — W Katowicach u p. Alb. Hanke. — W Mysłowicach u aptekarza p. W. Kasta ra — W Gliwicach u pp. Herm. Simon i E. Langer. — W Królewskiej Hucie u pp. J. Sullmanna i M. Sachs'a. — W Mikołowie u J. Domina. — W Szarleju: u aptekarza Ludw. Eubla.

Dr. Spranger'a maść leczniczą.

leczy gruntownie zastarzałe bóle w nogach, jako i pruchnienie kości z ranami w krótkim czasie. Także każdą inną ranę bez wyjątku, jak bolące nogi, robaka, bolące piersi, zmarzłe członki, wrzody czarnych chróst itp. Odbiera gorączkę i bólesci. Zapobiega rośnięciu dzikiego ciała. Wyciąga każdy wrzód bez przecinania, uśmierza i leczy pewno. Przy kaszlu, boleściach w szyi, gruczołach, boleściach w krzyżu, zgnieceniu, darciu, podagrze następuje natychmiast ulga.

Do dostania: w Bytomiu w aptece pod Aniołem; w Pyskewicach w miejskiej aptece. Pudełko po 50 fen.

CZERWONA APTEKA

w Poznaniu, Stary Rynek 37

1) Krople św. Jakóba. Doświadczone jako nadzwyczaj skuteczne przeciw cierpieniom żołądkowym, złemu trawieniu, katarze żołądkowym i słabości, cena po 1 m. i 2 m.

2) Dr. Rossa balsam i życia esencja, usuwająca bólesci żołądka, niestrawność i bóle brzucha, butelka 50 fen. i 1 m.

3) Krople i herbata krew oczyszczające, po 75 fen.

4) Esencja i maść na oczy, usuwające bólesci i wzmacniająca wzrok, cena 1 markę.

5) Ruski balsam spirytusowy, przeciwko reumatyzmowi i udarowi, but. 50 fen. i 1 markę.

6) Prof. dr. Hebra maść na liszaje [Blei Crème].

Maść ta jest nadzwyczaj gojącym środkiem przeciw liszajom, skórnej ostrości, zapaleniu skóry, cieczy solnej (Salzfuss, krostom gorączkowym), węgrom skórnym i w ogóle przeciw wszelkim gatunkom nieczystych skórnych wyrzutów. Prócz tego, jeżeli się maść ta, na zapaloną ranę przyłoży, sprawia wielki skutek oraz poskramia na podszewie nagromadzone, szkodliwe stwardnienia, i wielkie wybijające pocenie nóg fl. 1 i 2 marki.

7) Radlauer'a środek specjalny przeciwko całkowitemu zniszczeniu nagniotków, zżęczeniu skóry etc. fl. 60 f. z pendzlem.

8) Karmelki z rawnion babką, nadzwyczaj skuteczne na kaszel, chrypkę i z flegmienie, paczka po 30 fen., pudełko po 50 fen.

9) Miód zaprawiony koprem, sok na kaszel, przyjemnego smaku, butelkę po 50 fen. i 1 m.

Franc. Letzel

w Bytomiu ul. Dyngos przy Bulewarze Nr. 32

poleca wielki swój skład żelaza, wszelkich wyrobów z żelaza, ocelu, blachy itp. jak i różne maszyny gospodarcze.

PIANINA i FORTEPIANY

w prost i krzyżowe strony najprzyjemniejsze tony. Pięć lat gwarancja. Częściowo spiata przyjmuje się. Także są tam do dostania używane instrumenta. Fabryka parowa fortepianów. **A. Schütz & Co., w Brzegu (Brieg.)**

Dla sprzedawających Obrazy!

Lisztwy złote, polisandrowe i starożytnie w wszystkich gatunkach jak najtańsze! Obrazy olejne i niekolorowe ceny TUZINOWE najtańsze! Gotowe listwy i rami barokowe do Obrazu cudownego Matki Boskiej Piekarskiej i t. d.

u Fr. Pinkowskiego.

Księgarnia katolicka. KRÓL. HUTA, ul. następny tronu naprzeciw kościoła farnego

Sprzedaj czapek mego fabrykatu na Górny Śląsk powierzyłem p. J. Rohner w Bytomiu i polecam takowe po cenach fabrycznych.

C. Adamski, Poznań Bazar.

Odwołuję się na powyższy anon, polecam znane „czapki“ p. C. Adamskiego z Poznania po cenach fabrycznych, jako to

Nr. 1 po 3,50 M. | Nr. 3 po 3,50 M.
" 2 " 3,60 " | " 4 " 3,00 "

J. Rohner w Bytomiu.

C. ADAMSKI
POZNAŃ
BAZAR.

J. Andela

nowo wynaleziony zamorski prosek

wytopia pluskwy, pchły, szwaby, rusy, muchy, mrówki, pchły ptasze, wogóle wszelkie owady ze szybkością i pewnością prawie naturalną, tak, że legu owadów nie pozostaje ani śladu. Prawdziwy itani w Pradze. u J. Andela drogerji.

„u czarnego psa“
18. Husowa ulica 13. w Bytomiu: J. A. Adamietz, Kirchstrasse 1 w Lipinach: domp. Stosch. Inne składy są wszędzie plakatami oznaczone.

Kochani Chrześcianie!

Nasza katolicka gmina w Weimarze bardzo pragnie nowego kościoła. Niestety jednak jest nasz kapitał budowlany zbyt mały. Pomóżcie nam, drodzy Przyjaciele, małym datkiem, dopomóżcie nam wystawić Zbawicielowi potrzebny przybytek! Pan Bóg pocieszy i wynagrodzi Was za ten czyn miłosierny.

Weimar (w Turynii) Thüringen. K. Jüngst, Proboszcz.

Mayer'a
Benedyktynka z Pepsin'a
Fridrich Ernst Meyer & Cie.
Bielefeld,

uznana jako najwybornejszy środek spożywczy, najlepszy środek domowy, w cierpieniach żołądkowych i w utrudnieniach trawienia, a mianowicie przy słabym trawieniu, braku apetytu, odbijaniu się, zgadze po jedzeniu, w uczuciu słabości, mdłościom, ciężciom do wmit, ciśnieniu żołądka, bladaczce. Skutek niezawodny, przy ogólnem osłabieniu, braku krwi itp. Sprowadzony środek wzmacniający dla powstałych z choroby. Skutkuje pewno! Smak bardzo miły! W 1/6, 1/4, 1/2 i 1/1 litrowych fiaskach. Do dostania: w Bytomiu w cukierni Alb. Danziger'a i Max'a Pniower'a. Dalsze składy urzędzi F. E. M. & Cie.

Moselweine

versendet in jedem Quantum

F. L. Laven,

Weinhandl. in Trier a. Mosel.

BAHNHOF-HOTEL

(E. Noak.)

Najwygodniejszy dla podróżnych.

Pokoje od 1,50 M. Portyjer przy każdym pociągu.

Technicum Mittweida

— Sachsen. —
a) Maschinen-Ingenieur-Schule
b) Werkmeister-Schule.
— Vorunterricht frei. —

HAMBURGSKO-AMERYKAŃSKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE ŻEGLUGI PAROWEJ.

Bezpośrednia niemiecka komunikacja pocztowa pomiędzy Hamburgiem a Nowym Yorkiem w każdą środę i niedzielę, pomiędzy Havrem a Nowym Yorkiem w każdy wtorek, pomiędzy Szczecinem a Nowym Yorkiem co 2 tygodnie, pomiędzy Hamburgiem a Indiami Zach. 4 razy miesięcznie, pomiędzy Hamburgiem a Meksykiem raz w miesiąc.

Parowce pocztowe tego Towarzystwa dają bardzo dobrą sposobność do podróżowania w kajutach i w środkowych przedziałach; utrzymanie w czasie podróży jest znakomite. Bliższych wiadomości udzieli A. Piskors w W. Strzeloch (Gr. Sohtrehlitz.)

Polecam mój wielki skład **trumien metalowych** jak i z drzewa.

Także ubiory dla zmarłych, trzewiki i ak-samitne kaple, które mam na składzie zawsze gotowe, po jak najniższych cenach.

Bytom.

L. Schulz,

Ulica Tarnowicka Nr. 19. majster stolarski, naprzeciw nowego kościoła świętej Trójcy.

Gicht und Rheumatismus sind geheilt mit sicherm Erfolg durch den Engl. Special-Liqueur. Neueste Methode des berühmten Special-Arzttes Dr. Daniel in London. — General-Depot: J. S. Anneler, Bern, Schweiz. Prospekte gratis.